

Obsah

Předmluva / 13

Úvod / 15

I. Vina - základní duševní rozpoložení člověka / 23

1. Mýtus, řecká antika a bible: jak vnímají a chápou vinu / 23

- a) Dobro versus zlo / 24*
- b) Čin, anebo motiv? Řecká zkušenost / 25*
- c) „Zvenčí“ „dovnitř“: bible / 27*

2. Trestní právo jako politická úmluva o vině a zodpovědnosti / 31

- a) Má trestní právo vycházet z principu viny,
anebo se má zaměřit na terapii a výchovu? / 31*
- b) Otevřená definice viny? / 36*

II. Společné rysy historického pojetí viny / 41

1. Formální struktura / 41

- a) Biblické odpovědi: bříach a vina jako porušení vztahu / 42*
- b) Vinou se vzdáváme vlastní identity / 43*
- c) Bez svědomí není svobodné společnosti / 47*

2. Společné obsahové znaky / 50

- a) Kategorie viny u Karla Jasperse / 50*
- b) Vina v egyptské, biblické a řecké tradici / 53*
- c) Respekt a péče: jádro tradiční morálky / 55*

III. Tradice a moderní psychologie: zkušenosti s přístupem k vině / 59

1. Vina jako břímě / 59

- a) *Falešná „oproštění“ / 59*
- b) *Skutečné oproštění od viny / 61*

2. Šance oprostít se / 62

IV. Zamlčovaná vina - příklad národního socialismu / 67

1. Tradiční morálka a vražedná „morálka“ národního socialismu / 70

2. Proč se tolik Němců přidalo? / 76

- a) *Mentalita, bezmyšlenkovost, strach a obyčejná zbabělost / 76*
- b) *Okolnosti zločinů / 80*
- c) *Napříště bez citu / 88*

3. Co znamená „zamlčovaná“ vina? / 95

- a) *Pojmové vymezení / 95*
- b) *Indicie a empirické doklady zamlčované viny / 97*
- c) *Případ Eichmann / 103*
- d) *Případ Stangl / 105*

4. Docela normální Němci: dvojí morálka, spolupráce, odvrácené pohledy / 107

- a) *„Zprávy z Říše“: morálka nebyla zapomenuta... / 107*
- b) *Každodenní konfrontace se zločinem / 110*

V. Psychické a sociální důsledky zamlčování / 115

1. Němci: národ bez vřelosti a důvěry? / 115

- a) *Přepážky: generační propast a chlad v německých rodinách / 116*
- b) *Allensbašská „analýza“ příčin / 119*

2. Rozbité rodiny a poznamenání potomci / 123

- a) *Proč mlčení nikam nevede / 123*
- b) *Situace v rodinách / 126*
- c) *Štěpení, mlžení, pokrytectví a matení / 129*
- d) *Potlačené city / 132*
- e) *Vztahy podrobenosti / 134*
- f) *Rozštěpený obraz rodičů / 140*
- g) *Zvláštnosti vztahu k otci a matce / 141*

3. Šance, jak překonat mlčení / 146

VI. Jak trpí demokracie / 149

1. Jak stabilní je německá demokracie? / 150

2. Aktuální diskuse v teorii demokracie / 159

- a) *Nové konfliktní potenciály a nejistoty / 159*
- b) *Dobří občané opět žádáni / 161*
- c) *Psychické předpoklady občanského étosu / 166*

3. Rozvijet liberální pojetí autonomie / 168

- a) *Jaký význam má empatie v rostoucím konfliktním potenciálu / 170*
- b) *Politika v době rostoucích nejistot: obnova důvěry / 175*
- c) *„Sociální kapitál“ jako sloup demokratické kooperace / 177*

4. Politický význam zdařilého rodinného života / 181

5. Zamlčovaná vina a demokracie / 182

- a) *Psychické následky zamlčované viny: Sigmund Freud / 183*
- b) *Mitscherlichových „neschopnost truchlit“ a jiné interpretace / 184*
- c) *Ještě jednou: poznamenání potomci / 186*
- d) *Demokracie a „sebeúcta“ / 189*
- e) *Ničivý dopad mlhavých pocitů viny na empatii a důvěřivost / 192*

VII. Společně překonat mlčení / 195

1. Výsledek dosavadních závěrů / 195

2. Normy pokojného a svobodného soužití / 197

a) *Jak dalece můžeme požadovat individuální zodpovědnost?* / 199

3. Pojmenovat vinu / 201

a) *Přiznání jako rekonstrukce: měl jsem jiné možnosti* / 201

b) *Duch odpuštění* / 204

c) *Odvrátit se od nebezpečných způsobů uvažování
a psychických dispozic* / 207

d) *Satisfakce, pokání, náprava, smír, spása v současnosti?* / 209

4. Ještě jednou: šance, jak společně překonat mlčení / 210

a) *Základní konsenzus, common sense, občanský étos* / 210

b) *Čeho dosáhnou soudy?* / 212

c) *„Komise pravdy“ a veřejné debaty* / 218

d) *Otevřenost v soukromém hovoru* / 220

e) *„...avšak láska je mezi nimi převelká“* / 222

Poznámky / 225

Bibliografie / 237